

Valikõppeaine „Liikluskasvatus ja ohutus“

Vastavalt „Liiklusseadusele“ on liikluskasvatuse eesmärk kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid, kellel on

- 1) ohutu liiklemise harjumused ja kes tajuvad liikluskeskkonda ning hoiduvad käitumast teisi liiklejaid ohustavalt ja liiklust takistavalt;
- 2) teadmised ja oskused, mis toetavad nende endi ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust mitmesugustes liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina.

Kooli rolliks on vastavalt „Liiklusseadusele“ § 4 lg 2 viia läbi laste liikluskasvatust ja valmistada neid ette ohutuks liiklemiseks.

Kooli poolt läbiviidav liikluskasvatus toimub kooskõlas Vabariigi Valitsuse 20.10.2011. a määrusega nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“, milles § 5 lg 3-5 on esitatud liikluskasvatuse sisu kooliastmeti:

- 1) Lasteasutuses ja põhikooli esimeses astmes (1.–3. klass) on liikluskasvatuse sisuks jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lapse koduümbruse liikluskeskkonnast.
- 2) Põhikooli teises (4.–6. klass) ja kolmandas astmes (7.–9. klass) on liikluskasvatuse sisuks erinevate liiklusolukordade selgitamine lapse enda ja teiste liiklejate seisukohalt ning linna ja maapiirkonna teedel ohutu liiklemise õpetamine.

Vabariigi Valitsuse 20.10.2011. a määruse nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“ § 6 tulenevalt on kooli õppekavas määratletud liikluskasvatuse üldised teemad ja nende käsitlemise ulatus. Liikluskasvatuse läbiviimisel arvestatakse lapse iga ja tema rolle liikluses. Liikluskasvatus koolis toimub kooli õppekava ja üldtööplaani alusel. Kooli õppekavas määratakse kooliastmeti ja klassiti kindlaks liikluskasvatuse teemad, mis tulenevad riikliku õppekava läbivast teemast „Tervis ja ohutus“.

Klassi- ja aineõpetajate töökavades määratletakse liikluskasvatuse detailiseeritud teemad, mida käsitletakse integreerituna ainetundides.

Väljaspool õppetundi toimuvad liikluskasvatust toetavad tegevused kavandatakse kooli üldtööplaanis ja nende läbiviimise eest vastutab kooli juhtkond.

1.1 Liikluskasvatuse eesmärgid ja pädevused

I kooliaste

Eesmärk:

Ohutuse väärtustamine ning tähelepanu pööramine ohutusele igapäevases õppe- ja kasvatustegevuses. Oskus mõista ja väärtustada iseenda ohutust ning ohutut käitumist; ohuolukordade tekkepõhjuste selgitamine, ohu ennetamine, ohutust tagavate turvavahendite kasutamine, abi kutsumine.

Pädevused:

- väärtustab ohutust ja iseenda turvalisust,
- teab hädaabi numbrit (112), oskab ohust teatada,
- oskab ohutult evakueeruda koolihoonest,
- teab tuletõrje päästevahendite asukohti koolis,
- teab lõhkekehadega kaasnevaid ohte, oskab lõhkekeha leiu korral kutsuda abi,
- oskab käituda pommiähvarduse korral koolis või mõnes muus ühiskondlikus asutuses,
- oskab kirjeldada ohtusid oma kooliteel, põhjendada ning selgitada ohtude vältimist kooliteel,
- oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturikiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed, vajadusel ujumisirõngast, päästevesti,
- oskab käituda ühissõidukeis, siseneda, väljuda ning ohutult sõiduteed ületada,
- oskab valida jalgrattaga, rulaga, rulluiskeudega sõitmiseks ohutut kohta,
- oskab ohutult liikuda/liigelda märjal, libedal, lumisel teel,
- oskab valida tee, sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta; peatuda, kuulata, vaadata ning ohutuses veendununa sõidutee ületada,
- oskab määrata sõidukite liikumise suunda ning hinnata liikumise kiirust,
- oskab eristada valet/ohtlikku liikluskäitumist õigest/ohutust käitumisest.

II kooliaste

Eesmärk:

Õpetada mõistma ja väärtustama ohutust, iseenda turvalisust ning ohutut käitumist; oskus osaleda diskussioonides ohtu ennetavates tegevuste analüüsimisel ja õigete hoiakute kujunemisel. Ohutusalaste teadmiste, oskuste, vilumuste lõimimine. (Laste õpetamine reaalses liikluskeskonnas, praktilised õppused jne)

Pädevused:

- väärtustab ohutust ja iseenda turvalisust;
- oskab ohust kiiresti ja korrektselt teatada;
- oskab ohutult evakueeruda koolist;

- teab tuletõrje päästevahendite asukohti koolis ja oskab neid kasutada;
- oskab (vajadusel) kasutada tulekustutustekki;
- teab lõhkekehadega kaasnevaid ohte, oskab lõhkekeha leiu korral kutsuda abi;
- oskab käituda/tegutseda pommiähvarduse korral koolis või mõnes muus ühiskondlikus asutuses;
- oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi-, mopeedijuhi kiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed;
- oskab käituda ühissõidukeis, siseneda, väljuda ning sõiduteed ületada;
- oskab hinnata sõidukite liikumissuunda, -kiirust ja kaugust;
- oskab valida tee sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta;
- oskab hinnata sõiduki liikumiskiirust ja määrata vahemaid;
- tunneb/teab/mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile);
- oskab leida informatsiooni ja lisamaterjali ohutuslaste teemakäsitluste kohta;
- oskab kaardistada ohtlikud kohad kooliteel, kirjeldab ohtu ja kuidas ohtu vältida.

1.2 Liiklusõpetus 4. klassis

Õppesisu	Õpitulemused
• Liiklus minevikus ja tänapäeval. Sissejuhatus, materjalide tutvustus• Nõuded jalgrattale ja jalgratturile• Kiiver, minikiivrikatse• Koolitee kaardistamine, ohud liikluses• Liikusega, taristuga seotud mõisted	• Teab õppetöö korraldust, dokumente, hindamismeetodeid.• Teab jalgratta arengut, liikluse põhialuseid, liiklusõnnetuste põhjusi, lähtudes statistikast.• Kirjeldab jalgratta ehitust, kontrollimist, hooldust ja kohustuslikku varustust.• Valib ohutuks sõiduks sobiva riietuse.• Teab nõuetekohase kiivri tunnuseid.• Mõistab kiivri kandmise kohustust.• Oskab hinnata liiklusolukordi: 1) tehes koostööd teiste liiklejatega,2) järgides reegleid ja juhiseid,3) aru saades, et ta ise on liikluses algaja.• Seletab ja kasutab liiklusolukordade lahendamiseks mõisteid: 1) sõiduk, mootorsõiduk, auto, mootorratas, haagis, autorong, ühissõiduk, jalgratas, pisimopeed, mopeed;2) liikleja, juht, sõitja, jalakäija;3) liikluskorraldusvahend;4) tee, sõidutee, peatee, sõidurada, eraldusriba, kõnnitee, jalgteed, jalgrattateed, jalgratta- ja jalgteed, jalgrattarada, teepeenar, ülekäigurada, ülekäigukoht, õueala;5) asula;6) halb ja piiratud nähtavus, pimed aeg• Selgitab, kuidas anda hoiatusmärguannet käega enne sõidu alustamist, pööret, ümberreastumist või etteavatsetud peatumist.• Teab, miks hoiatusmärguanne ei anna juhile eesõigust rakendada eesõigus- ja tee andmise reegleid, mis kehtivad reguleeritud või reguleerimata ülekäigurajal, ülekäigukohal, jalgrattateel ja jalgratta- ja jalgteel sõites.• Teadvustab ohuolukordi. • Oskab põhjendada õuealal kehtivaid juhi ja jalakäija kohustusi.

• Käemärguanded. Jalgratturi asukoht teel.• Sõidutee ületamine ülekäiguraja või ülekäigukoha kaudu• Sõiduasend, asukoht teel, sõidu alustamine, käemärguanded imiteeritud liikluses• Ohtlikud olukorrad, mängud õppeplatsil, helisignaal.• Vasak- ja tagasipööre.• Reguleerimata ristmik, parema käe reegli rakendamine• Sõiduki liikumisega seotud mõisted	• Oskab anda käega märku pööramisel või pidurdamisel.• Praktiseerib sõitmist sõidukireas ja sõidurajal, arvestades sõidukite laiust ja vajalikku külgvahet sõites jalgrattarajal.• Toob näiteid liiklusohutus- ja keskkonnateguritest, millega jalgrattur peab arvestama möödumisel, möödasõidul ja ohutu sõidukiiruse valikul.• Selgitab joonistel ja rakendab liiklusolukordades vasak- ja tagasipöörde kasutamist.• Selgitab joonistel ja rakendab liiklusolukordades parema käe reegli kasutamist.• Teab vahetult sõiduki liikumisega seotud mõistete tähendust: 1) anda teed, ristmik;2) eesõigus, ringristmik;3) peatumine ja parkimine;4) möödasõit ja möödumine;5) pööre;6) ümberpöige;7) liiklusõnnetus• Hindab võimaliku ohu laadi ja kirjeldab ohutuid juhtimisvõtteid ohuolukordades, fotode järgi.• Teab ohtusid ja nõudmisi, mis kaasnevad liiklemisega pimedas.• Kasutab liiklejana ja liiklusvahendil helkurit.• Oskab valida õiget kiirust ja sõidujoont arvestades liiklusolusid.• On riskiteadlik.• Selgitab ja kasutab jalgratturile vajalike eesõigusmärkide tähendusi.• Selgitab ja kasutab jalgratturile vajalike keelumärkide tähendusi.• Selgitab ja kasutab jalgratturile vajalike hoiatusmärkide tähendusi• Selgitab ja kasutab jalgratturile vajalike kohustusmärkide tähendusi.• Selgitab ja kasutab jalgratturile vajalike osutusmärkide tähendusi.

• Sõit pimedal ajal ja halva nähtavuse tingimustes• Talvised olud liikluses• Eesõigused, reguleeritud ristmik• Keelumärgid• Hoiatusmärgid• Kohustusmärgid• Osutusmärgid• Lisateadetahvliid• Teekattemärgid, ajutised märgid• Foorid, reguleeritud ristmik• Reguleerija• Liikluspsühholoogia	• Selgitab ja kasutab jalgratturile vajalike lisateadetahvlite tähendusi• Selgitab joonistel jalgratturile vajalike teekattemärgiste ja püstmärgiste tähendusi.• Oskab selgitada fooritulede tähendusi ja lubatud liikumissuundi.• Oskab selgitada joonisel ja liiklusolukordi lahendades reguleerija märguandeid, nende tähendusi ja lubatud liikumissuundi.• Käitub 1) vastutustundlikult;2) riske vältivalt;3) teisi liiklejaid arvestavalt ja suhtub neisse lugupidavalt.• Teab seisvate sõidukitega seotud ohte.• Mõistab alarmsõidukite märguandeid.• On ettenägelik ja jälgib ümbrust nii, et oleks võimalik vältida ohuolukordi.• Oskab: 1) kõnnitee või teepeenra puudumisel jätta jalakäijatele liikumiseks piisavalt ruumi sõiduteel,2) anda teed vöötrajale astuvale või sõidutee ületamist ootavale jalakäijale,3) vältida jalakäija pritsimist.• Teab rööbastega- ja rööbasteta ühissõidukite lähenemise, möödumise ja kasutamise reeglistikku• Kasutab õiget pidurdustehnikat.• Valib õige keha asendi, kiiruse ja kalde.• Sõidab määratletud risküliku piires säilitades tasakaalu jalga maha panemata.• Sooritab harjutust kaks korda järjest.• Sõidab slaalomit 1) koonuse või piirde vahele jätmata,2) jalga maha toetamata,3) raja piiridest välja sõitmata.• Sooritab koridori harjutuse 1) sõitmata külgiiridest välja,

• Sõidukitega arvestamine• Jalakäijatega arvestamine• Ühissõidukitega arvestamine• Sõiduharjutused õppeplatsil: pidurdamine, kaheksa• Sõiduharjutused õppeplatsil: slaalom, koridor• Praktiline sõit asulas Mäetaguse alevik 3t• Teooriaeksam• Sõidueksam õppeplatsil	2) andes enne manöövri algust suunamärguande ja vaadates tagasi, 3) peatudes stoppjoone ees. • Jälgib liiklust ja liikluskorraldusvahendeid, õigeaegselt märgates tekkinud või tekkida võivat ohtu sõidu alustamisel, sõidu lõpetamisel, sõitmisel enda ees, kõrval või taga.• Sooritab ohutult manöövreid ning tegutsedes ohu korral õigesti.• Suhtleb teiste liiklejatega lubatud ja arusaadaval viisil.• Saab aru, kui jalgratta kasutamine on liiklusele ohtlik, ja käitub olukorra kohaselt.• Teab, millal tuleb anda helisignaali• Selgitab jooniste ja tööjuhendite abil 30 min jooksul jalgratturi ohutuks liiklemiseks vajalikke liiklusreegleid, liikluskorraldusvahendite tähendust, reguleerija märguandeid, teeandmise kohustust ja piiranguid.• Arvestab teistest liiklejatest lähtuvaid riske.• Teab käitumisjuhiseid liiklusõnnetuse korral.• Kontrollib iseseisvalt jalgratta tehnilist seisukorda, seadistab kiivrit.• Läbib sõiduharjutused 10 minuti jooksul valitsedes jalgratast ja juhtides seda viisil, mis välistab ohtlike olukordade tekkimise.• Rakendab liiklusreegleid ja arvestab teiste liiklejatega 15- 25 min sõidul. • Omab taotluse alusel väljastatud juhiluba.• Liikleb kasvule vastava tehnilises korras oleva jalgrattaga.• Kasutab standardile EVS-EN 1078 vastavat kaitsekiivri ja pimedal ajal standardile EVS-EN 1150 või EVS-EN 471 vastavat sobiva suurusega ohutusvesti.

• Sõidueksam väikese liiklussagedusega teel Mäetaguse alevikus• Jalgratturi juhilubade väljastamine, eksami tagasisidestamine	

Hindamine

Liiklusõpetuses hindamise eesmärk on õpilase arengu toetamine õpitulemustes teadmiste ja oskuste saavutamise kaudu.

Hindamise ülesandeks on õpilasel positiivse minapildi ja adekvaatse enesehinnangu kujunemine.

Õppimist toetava hindamise kaudu kasutatakse õpilasel enesehindamist. Hoiakute ja väärtuste osas antakse õpilasele sõnalist tagasisidet. Õpitulemuste numbrilise hindamise vorm sisaldab õppesisu kohaselt nii suulisi, kirjalikke kui ka praktilisi ülesandeid harjutustestide teemadel: liiklusreeglid, parema käe reegel, liiklusemärgid, ristmikud, foorid ja reguleerija, ohud liikluses.

Lapsevanema või hooldaja taotluse alusel on õpilasel võimalus sooritada eksam vastavalt Jalgratturi ja pisimopeedijuhil eksamineerimise, jalgratta juhtimisõiguse andmise ning juhiloa väljastamise kord, jalgratturi juhiloa vorm ning nõuded jalgratturi kvalifikatsioonile

[RT I, 05.04.2016, 5 - jõust. 01.05.2016]

ning saavutades õpitulemused saada 10- aastaselt jalgratturi juhiloa.

Teooria- või sõidueksami ebaõnnestumise korral samal päeval järeleksamit teha ei saa.

III kooliaste

Eesmärk:

õpetada mõistma ja väärtustama ohutust, iseenda turvalisust ning ohutut käitumist; oskus osaleda diskussioonides ohtu ennetavates tegevustes analüüsimisel ja õigete hoiakute kujunemisel. Ohutust tagavatest seadustest tulenevate käitumisharjumuste kujundamine, (teadmiste rakendamine oskuste, vilumusteni) praktilised ohutusosalased õppused.

Pädevused:

- väärtustab ohutust, arvestab kaasliiklejatega ning on seaduskuulekas;
- oskab ohust teatada ja hinnata ohuolukorda;
- oskab ohutult evakueeruda koolist ja osutada evakueerumisel abi endast noorematele;

- teab tuletõrje päästevahendite asukohti koolis ja oskab neid kasutada;
- oskab kustutada väikeseid tulekoldeid, (sh lõke, süttinud rasv pannil jne);
- teab lõhkekehadega kaasnevaid ohte, oskab lõhkekeha leiu korral kutsuda abi;
- oskab ohtlike ainetega kokkupuutumisel end kaitsta nende tervist kahjustava toime eest;
- oskab käituda pommiähvarduse korral koolis või mõnes muus ühiskondlikus asutuses;
- oskab vaatluse teel hinnata helkuri peegelduvuse omadusi;
- oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi- ja mootorratturi kiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed;
- teab ja tunneb nõudeid jalgratturile ja mopeedijuhile ning oskab vastavalt nõuetele käituda;
- oskab kaardil tähistada ohtlikud kohad kooliteel ja valida ohutuma teekonna sihtpunkti jõudmiseks;
- kirjeldab ohutu teekonna valiku põhimõtteid;
- mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile, mopeedijuhile);
- on teadlik ohutusalastest kampaaniatest ning annab hinnangu ajas muutuvate hoiakute kujunemise kohta;
- oskab leida informatsiooni ja võrrelda Eesti (liiklus) olukorda teiste riikidega.

Käsitletavat teemad klassiti:

Klass	Õppetundide arv	Teemad
1.klass	8 tundi	Koolitee, sõidutee ületamine, foorid ja reguleeritud ülekäigurajad, liiklemine pimedal ajal ja helkuri kasutamine, käitumine ühissõidukis ja peatustes, tee ületamine ühissõidukist ja autost väljumisel, turvavarustuse kasutamine autos, ratta- ja rulasõidul, mängukohtade valik.
2.klass	8 tundi	Koolitee, kooli- ja koduümbrus, sõidutee ületamine, liiklusmärkide tähendused, liiklemine pimedal ajal ja helkuri kasutamine, ristmikud, sõidutee ületamine ristmikul, käitumine ühissõidukis ja peatustes, tee ületamine bussist, trammist ja rongist väljumisel, jalakäija liiklemisohud, turvavarustuse kasutamine autos, ratta- ja rulasõidul, mängukohtade valik.
3.klass	8 tundi	Koolitee, selle skeemi koostamine, liiklusmärkide tähendused, liiklemine pimedal ajal ja helkuri kasutamine, ristmikud, sõidukite peatumisteed, jalgratta valik, jalgratturi teoreetiline ettevalmistus, turvavarustuse kasutamine.
4.klass	35 tundi	Jalgratturikoolitus: liikluseeskiri, liiklusmärkide tähendused, ristmikud, liiklusohutus, nõuded jalgrattale, praktiline jalgrattasõit

		õppeplatsil, teooriaeksam ja sõidueksam, turvavarustuse kasutamine.
5.klass	8 tundi	Liikluseeskiri, liiklusmärgid, jalgrattasõit, turvavahendite kasutamine, ohud sõiduteel ning sõiduvõtted, praktilised sõiduvõtted, teadmiste ja oskuste kinnistamine praktilises tegevuses, esmaabi.
6.klass	8 tundi	Liikluseeskiri, liiklusohutus, turvavahendite kasutamine, esmaabi, liiklemisolud erinevatel aastaegadel.
7.klass	8 tundi	Liiklemine jalakäija ja juhina (jalgratas), liikluseeskiri, eri liiki ristmike ületamine, liiklusterminid, esmaabi, teadmiste oskuste kinnistamine praktilises tegevuses.
8.klass	8 tundi	Liiklusterminid ja liikluseeskiri, esmaabi ja liiklusturvavahendid.
9.klass	8 tundi	Liiklusohutus, ohutusalsed kampaaniad, liikluseeskirjanõuded jalakäijale ja juhile, esmaabi koolitus, tegutsemine liiklusõnnetuse korral.